

Česká republika

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální škola, Jablonec nad Nisou, Liberecká 31

Liberecká 31, 466 01 Jablonec nad Nisou

Identifikátor školy: 600 023 389

Termín konání tematické inspekce: 3. a 4. březen 2003

Čj.:	084 64/03-1165
Signatura:	th3nw524

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY/ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Speciální škola (příspěvková organizace) je zřízena Libereckým krajem. Sídli ve čtyřech budovách: v ulicích Liberecká 31, kde je také ředitelství, Polní 10, J. Hory 33 a Prosečské 127. Škola vyučuje 190 žáků ve 20 třídách.

Tematická inspekce byla zaměřena na výuku žáků s lékařskou diagnózou autismus. Do školy dochází pět žáků s uvedenou diagnózou. Jsou vyučováni na elokovaných pracovištích a rozmístěni do pěti tříd. Vyučovacím programem je „Vzdělávací program pro pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy“ čj. 24 035/97-22 a „Teacch program“.

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční/kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních a materiálních podmínek školy
- speciálních podmínek podmiňujících strukturovaný režim výuky
- průběhu vzdělávání - individuální programy

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve škole je vyučováno pět žáků s diagnózou autismus, z nichž jeden dochází čtyřikrát v týdnu na dvě hodiny. Žáci jsou integrováni do pěti tříd pomocné školy. Z pedagogického personálu se dětem s autismem věnuje učitelka kmenové třídy společně s asistentkou. Dvě učitelky mají požadované vysokoškolské vzdělání, tři absolvovaly střední pedagogickou školu a studium speciální pedagogiky. Dvě z nich pokračují v bakalářském studiu. Pomocné pedagožky (asistentky) mají středoškolské vzdělání jiného typu, jedna je zdravotní sestra. Ve třídě, kam docházejí imobilní žáci, vypomáhá pracovník v civilní službě.

Garantem výchovně-vzdělávací činnosti autistických žáků je učitelka, která absolvovala školení „Teacch programu“. Třídní učitelky společně konzultují individuální programy a případně je korigují. Ředitelka školy průběžně sleduje a vyhodnocuje výchovně-vzdělávací činnost, vede písemné zápisy.

Individuální vzdělávací programy (IVP) jsou také předmětem projednávání na metodickém sdružení. Záznamy obsahují i proškolení v „Teacch programu“. Tři učitelky hospitovaly a konzultovaly ve speciální třídě s autistickými žáky v Turnově. Dvě se účastnily odborného semináře Ing. Jelínkové, odbornice na autismus. V přehledu vzdělávání mají učitelky seznam odborné literatury, kterou mají k dispozici ve škole.

Výuka probíhá na základě strukturovaného učení s důslednou vizuální podporou. Většina žáků má pouze částečně strukturovaný režim, neboť jsou zařazeni v kolektivu žáků s běžným režimem. Piktogramy uzpůsobené individuálním potřebám využívali tři žáci. Jeden tělesně postižený (TP) s těžší zrakovou vadou vnímal sluchové podněty, piktogramy pro něj nebyly funkční. Druhý žák je používal v době, kdy si nebyl jistý s konáním určité činnosti.

Přenos informací mezi učitelkami probíhá prostřednictvím metodického sdružení, na pedagogických radách a při vzájemných konzultacích.

Rodiče jsou o svých dětech informováni denně, dostávají zaznamenávané domácí úkoly.

Personální podmínky při výuce autistických žáků jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Ve dvou ze tří školních budov, kam docházejí autističtí žáci, jsou bezbariérové přístupy. Prostorové podmínky tříd umožňují výuku stávajícího počtu žáků a v menší míře relaxaci a odpočinkové aktivity. Školní nábytek je standardní, TP žáci mají speciální lavice. Samostatně vybavený stůl se strukturovanými pomůckami měl jeden autistický žák, tělesně postižený autista pracoval na „vlastním stolku“ připevněném na vozíku, tři seděli společně s ostatními. Vybavení jedné třídy relaxačním bazénem s míčky a odpočinkovým koutem poskytuje žákům možnost okamžitého uvolnění psychické zátěže. Součástí režimu jsou odpočinkové aktivity a pitný režim.

Výzdoba k aktuálnímu učivu, vystavené práce žáků a bohatá květena vytvářely příjemnou atmosféru ve třídách.

Učitelky využívají pomůcky dostupné pro pomocné školy (PŠ). V distribuci chybí speciální pomůcky pro žáky, kteří mají strukturované učivo. Učitelky proto vyhledávají materiály z různých zdrojů - obrázky pro mateřské školy, různé obrázkové tematické okruhy, většinu však upravují nebo zhotovují samy.

Žáci mohou pracovat na PC, na kterých mají adekvátní výukový program.

Materiálně-technické podmínky s ohledem na speciální podmínky podmiňující strukturovaný režim výuky jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE ŠKOLE - VE TŘÍDÁCH, KDE JSOU ZAŘAZENI AUTISTIČTÍ ŽÁCI

Realizace vzdělávacích programů

Výuka probíhá podle schváleného „Vzdělávacího programu pro pomocné školy a přípravný stupeň pomocné školy“ čj. 24 035/97-22 a „Teacch programu“.

Individuální vzdělávací programy (IVP) jsou sestaveny s přihlédnutím na možnosti a schopnosti žáků. Učitelky při jejich tvorbě vycházely z odborných posudků na jednotlivé žáky. Sestavené programy předložily SPC Turnov, které je schválilo. Jsou podepsány pracovníky, kteří se na jejich tvorbě podíleli, a rodiči. Žákům je poskytována dle potřeby rehabilitační a logopedická péče.

Třídní dokumentace je vedena, průkazně zachycuje výchovně-vzdělávací proces. V dokumentaci žáků jsou všechny potřebné dokumenty. Všichni žáci měli diagnózu stanovenou SPC, tři žáci ji měli potvrzenou lékařem.

Kontrola IVP je prováděna čtvrtletně, dílčí hodnocení podle potřeby. Způsob kontroly je účinný.

Realizace vzdělávacích programů je v souladu se schválenými učebními dokumenty a s požadavky na výuku žáků s autismem.

Průběh a výsledky vzdělávání dle individuálních vzdělávacích programů autistických žáků (čtení, psaní, počty, smyslová výchova)

Ve sledovaných třídách s žáky s diagnózou autismus vyučovaly dvě učitelky s plnou kvalifikací a tři se středoškolským vzděláním doplněným o speciální pedagogiku. Z jejich přístupu byl zřetelný zájem o problematiku a určitá znalost a zkušenost s autistickými žáky. Většina žáků má vizualizovaný časový rozvrh, všichni mají strukturované učivo.

Motivace k danému učivu vycházela z příjemného projevu učitelek a nenásilné přípravy žáků k avizované činnosti. Úsměv, klidná mluva a pozitivní naladění sehrávaly významnou roli pro vzbuzení zájmu a aktivní zapojení žáků.

Příprava učitelek vycházela z IVP, obsah navazoval na předcházející učivo. Učební látka byla strukturovaná, pomůcky a pracovní listy odpovídaly potřebám.

Žáci pracovali na začátku a konci hodiny společně, větší část individuálně pod vedením učitelky nebo částečně samostatně. Učivo bylo strukturované, úkoly dostatečně náročné. Výchovně-vzdělávací činnost byla zaměřena na manipulaci, rozvoj grafomotoriky, čtení a početní operace. Použité metody, které rozvíjely kognitivní i behaviorální složku, byly adekvátní možnostem a schopnostem žáků. Oceňování a povzbuzování je vedly k pozitivnímu vnímání splnění zadaného úkolu.

Jeden žák byl schopen pracovat pouze s učitelkou, tři se částečně zapojili do kolektivu. Žák s kombinovaným postižením (výrazná zraková vada) pracoval pod přímým vedením a podle zřetelných pokynů dokázal soustředěně manipulovat s předměty. Ve větší míře se projevoval echolalicky, ale na některé pokyny reagoval správně. Mimo manipulační dovednosti u něj učitelka rozvíjela hmat a fonemický sluch.

Zařazené pomůcky splňovaly požadavek jasného názoru, učebnice a pracovní listy pomocné školy a didaktické pomůcky (skládačky obrázků pro rozvoj slovní zásoby a souvislého vyjadřování, skládání abecedy pro vymýšlení slov, číselná řada pro přiřazování atd.) žákům usnadnily pochopení a plnění úkolu. Velmi pěkným způsobem ve třídě při ÚSP učitelka dokázala začlenit žáka do společných činností celé třídy. Důsledností a trpělivostí ho přiměla k plnění úkolů.

Tím, že jsou žáci integrováni do jednotlivých tříd a většina nemá vytvořen vlastní prostor pro strukturovanou výuku, je pozice učitelek obtížná. Přestože se snaží individuálním přístupem žáka vést, strukturalizovat prostor a čas není v jejich silách.

Žáci pracovali dle svých možností, učitelky reagovaly na jejich výkyvy v soustředění i jednání. Umožňovaly jim oddechové chvíle, zabavily je jinou činností, respektovaly pitný režim.

Interakce a vzájemná komunikace probíhaly spontánně, zejména žáci s těžším postižením hledali u učitelek zázemí, evidentně se cítili bezpečně. Učitelky využívaly alternativní formy komunikace s vizuální podporou.

Ve sledovaných třídách byla příznivá atmosféra, družné vztahy a bylo zjevné, že se žáci cítí v kolektivu dobře. Souhra učitelky a pomocné pedagožky byla velmi dobrá.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Škola nepoužívá vnější evaluační nástroje. Individuální vzdělávací programy průběžně vyhodnocuje a přizpůsobuje možnostem a zdravotnímu stavu žáků.

Průběh a výsledky sledovaných individuálních vzdělávacích programů byly velmi dobré.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Spolupráce s SPC Vertikála byla funkční, učitelky reagovaly na jejich podněty, začaly se zajímat o problematiku autistických žáků a také prováděly prvotní depistáž ve škole. Spolupráce s SPC Alvalída spočívala více v oblasti kombinovaných vad, s SPC Turnov byl v posledním roce navázán kontakt. Spolupráce spočívala v odsouhlasení navržených IVP a konzultacích v případě potřeby. Osobní kontakt nebo návštěvy ve škole realizovány nebyly.

Učitelky postrádají pomoc psychologa. Projevily velký zájem o kontakt s učitelkami škol, kde jsou zařazeni žáci s autismem.

Spolupráce s SPC Vertikála Praha byla účinná, učitelky získaly elementární poznatky o problematice autismu. Spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou v problematice autismu není vytvořena. SPC Turnov, které se problémem zabývá, participuje na schválení IVP a případně poskytuje telefonické konzultace. Spolupráce je na průměrné úrovni.

Do školy docházejí žáci z Jablonce nad Nisou a blízkého okolí. Žáci byli vytipováni ze tříd vlastní školy. Samostatná třída zřízena nebyla, učitelky se s prací seznamují a čerpají zkušenosti z různých kurzů a seminářů.

Do tříd jsou zařazeni žáci z vlastní školy. Škola se s výukou nikde neprezentovala.

Z dotazníků pro rodiče vyplynula jejich spokojenost s možností vzdělávání dětí dle IVP. Oceňují práci a trpělivost učitelek. Nedokáží se vyjádřit k vybavení, pocítují nedostatek vhodných pomůcek určených výhradně pro autisty.

Soulad rozhodnutí o zařazení do sítě škol se zřizovací listinou

Zřizovací listina čj. SH-1539/01 s účinností od 24. 9. 2001 souhlasila s Rozhodnutím o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 30 117/2001-21 ze dne 19. 1. 2001.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina vydaná na základě usnesení Zastupitelstva Libereckého kraje čj. SH-1539/01 ze dne 24. 9. 2001
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 30 117/2001-21 vydané dne 19. 11. 2001 s účinností od 28. 8. 2001
3. Výkaz o speciálních školách Škol (MŠMT) V 4 - 01 k 30. 9. 2002
4. Příloha k výkazu o speciálních školách o základní-zvláštní škole Škol (MŠMT) Vb-01 k 30. 9. 2002
5. Příloha k výkazu o speciálních školách o pomocné škole, rehabilitační třídě a přípravném stupni Škol (MŠMT) V 4c -01 k 30. 9. 2002
6. Organizační řád ze dne 2. 9. 2002
7. Řád školy ze dne 17. 4. 2002
8. Rozvrh hodin pro školní rok 2002/2003
9. Potvrzení ve funkci ředitelky čj. 527/2000/ŠÚ ze dne 1. 9. 2000

10. Výroční zpráva za školní rok 2001/2002
11. Plán práce na školní rok 2002/2003
12. Organizační řád
13. Školní řád
14. Osobní dokumentace žáků s autismem (odborný posudek lékaře, SPC, návrhy na zařazení do speciální školy, výsledky pedagogicko-psychologického vyšetření, individuální vzdělávací programy)
15. Třídní knihy, třídní výkazy, vysvědčení ve třídách PoB, PoC, PoD, PoE, PoF - pouze autistických žáků za školní rok 2002/2003
16. Personální dokumentace - učitelky autistických tříd
17. Záznamy z pedagogických rad a metodických sdružení - školní rok 2002/2003

ZÁVĚR

Z pěti učitelek, které mají ve třídě žáka s autismem, jsou dvě s odpovídajícím vysokoškolským vzděláním, dvě si doplňují vzdělání bakalářským studiem a jedna středoškolačka absolvovala studium speciální pedagogiky. Všechny se zajímají o problematiku autismu, studují odborné publikace, vzájemně si předávají zkušenosti. Při výchovně-vzdělávací činnosti pomáhají tři pomocné pedagožky s jiným středoškolským vzděláním (jedna je zdravotní sestra) a pracovník v náhradní civilní službě. Výuku žáků s diagnózou autismus garantuje odborně a pedagogicky způsobilá učitelka, která absolvovala školení v „Teacch programu“.

Pět žáků s autistickými rysy či potvrzenou diagnózou je integrováno do tříd pomocné školy. Organizace dne, rozvrh hodin a uspořádání učeben částečně umožňují strukturovaný režim výuky. Prostorové podmínky umožňují relaxaci a odpočinkové aktivity. Žáci pracují s pomůckami pro pomocné školy a mateřské školy. Vzhledem k tomu, že pro autistické žáky nejsou speciální pomůcky distribuovány, učitelky je většinou zhotovují samy.

Individuální vzdělávací programy byly adekvátní možností a schopností žáků. Výuka probíhala na bázi strukturovaného učení s vizuální podporou. Většina žáků pracuje s piktogramy. Pokyny učitelek byly jednoznačné. Ohraničené pomůcky jasně označovaly konkrétní jev. Zvolené metody přispívaly ke splnění stanovených úkolů.

Velmi dobrý přístup, trpělivost a empatie učitelek i pomocných pedagožek vytvářely příznivé klima pro výuku žáků. Žáci se chovali přirozeně, byla zřetelná vzájemná důvěra.

Spolupráce s SPC je nevyvážená. Chybí užší kontakt a konkrétní metodické vedení. Učitelky postrádají pomoc psychologa, který by se autistickými žáky zabýval.

Škola je vstřícná k výuce autistických žáků, možnosti výuky ověřuje.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

**Školní
inspektorka**

Titul, jméno a příjmení

PhDr. Miloslava Paclíková

Razítko

Podpis

Paclíková v. r.

Liberci dne 19. března 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 25. 3. 2003

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Podpis

PaedDr. Helena Pletichová

Pletichová v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný.
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy	2003-04-22	084 106/03-1165
Zřizovatel	2003-04-22	084 105/03-1165
Rada školy	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány